

LOPPURAPORTTI

28.2.2006

ALUEKESKUS RAAHE

PYHÄJOKI, RAAHE, RUUKKI, SIIKAJOKI, VIHANTI

Hankkeen nimi: Maaseudun osaamisverkosto Oras
Hankkeen numero: 8947, Dnro 4084/3514-2002
Tukipäätöksen nro: 10490 / muutospäätös 28681

Hakija / toteuttaja: Raahen seutukunnan kehittämiskeskus
Rantakatu 8 B, 92100 RAAHE

Hankkeen johtaja: Leo Aho

Ohjausryhmä:

Kaisu Tuomi	puheenjohtaja
Erkki Joki-Tokola	varapuheenjohtaja
Ari Haapakoski	jäsen
Heikki Marjala	jäsen
Kauko Lehto	jäsen
Maria Isolahti	jäsen
Pekka Karjula	jäsen
Tuomo Tamminen	jäsen
Vesa Nuolioja	jäsen
Kukka Kukkonen	Te-keskuksen edustaja
Tiina Lämsä	Te-keskuksen edustaja

Ohjausryhmä on kokoontunut 16 kertaa

Henkilöstö: Pekka Seppinen, projektipäällikkö
1.4.2003 – 31.12.2003
Jyrki Kemppainen, projektipäällikkö, yritysneuvoja
1.6.2003 – 28.2.2006
Lauri Laajala, projektipäällikkö, yksikön johtaja
12.1.2004 – 28.2.2006

Toiminta-alue: Raahen seutukunta
Toteutusaika: 1.1.2003 – 28.2.2006

Hankkeen yhteistyötahot

Raahen seutukunnan kunnat (Pyhäjoki, Raahe, Ruukki, Siikajoki, Vihanti), Ruukin Yrityspuisto Oy, Pro Agria Oulun maaseutukeskus, MTT Ruukki, Ruukin maaseutuoppilaitos, Nouseva Rannikkoseutu ry, Raahen ammatillinen aikuiskoulutuskeskus, Oulun seudun ammattikorkeakoulu, Ravinto Raisio/Vihanti, Pohjois-Pohjanmaan Metsäkeskus, Pohjois-Pohjanmaan Ympäristökeskus, Oulun Yliopisto, Raahen seudun Osuuspankki, Ruukin Osuuspankki, Vihannin Osuuspankki, Siikajoen Osuuspankki, Raahen seudun Lähivakuutus, Ojan Rauta Raahe, muut alueen yritykset

Hankkeen tehtävät

- osaamiskeskuksen toiminnan käynnistäminen
- maaseudun kehittämistä palvelevien hankkeiden ideoiminen ja käynnistäminen
- toimijoiden roolin selkeyttäminen ja sitouttaminen
- osaamiskeskuksen tunnetuksi tekeminen toimijoiden, asukkaiden, yrittäjien ja päättäjien keskuudessa
- asiakaspalveluiden kehittäminen
- esite- ja infomateriaalin työstäminen
- yritystoimintaa ja työllistymistä edistävien koulutusten suunnittelu ja rahoitusten hakeminen
- muuttotappion hidastaminen
- toiminnan kehittäminen omarahoitteiseksi

Hankkeen määrälliset tavoitteet

- syntyy 20 uutta yritystä
- syntyy 25 uutta työpaikkaa
- säilytetään /uudistetaan 30 työpaikkaa
- tapahtuu 20 sukupolvenvaihdosta
- koulutetaan 250 henkilöä

Lähtötaso ja hankkeen toiminta

Rakennemuutos Raahen seutukunnan maataloudessa on ollut hyvin nopeaa Suomen liittyttyä Euroopan Unioniin, aivan kuten valtakunnallisestikin. Tilojen lukumäärän väheneminen oli 1990-luvun lopulla huimaavaa, mutta tasaantui kuitenkin 2000-luvulle tultaessa. Maa- ja metsätaloudessa työskennelleiden määrä väheni vuodesta 1993 vuoteen 2000 n. 30 %:lla, eli 1368 henkilöstä 971 henkilöön. (lähde: Tilastokeskus)

Raahen seutukunnan kunnat ovat maatalouden osalta varsin heterogeenisia. Varsinkin Ruukissa ja Siikajoella on tilojen keskipinta-ala kasvanut valtakunnan kärkisijoille. Lähellä Raaheta sijaitsevat tilat ovat turvautuneet kaupungin tarjoamiin lisäansiomahdollisuuksiin ja siellä ei tilakoon kasvaminen keskimäärin ole ollut yhtä voimakasta kuin syrjäisempien maaseutualueiden tiloilla.

Rakennemuutos toi aivan uusia haasteita maaseudulle. Työvoiman, varsinkin tilapäisen työvoiman tarve kasvoi nopeammin kuin sopivaa työvoimaa oli saatavilla. Urakoinnille ja yhteistyölle avautui uusia mahdollisuuksia. Samaan aikaan kuitenkin maaltamuutto voimistui ja kylien palveluiden taso heikkeni ja sitä kautta alueen viihtyvyys väheni. Sopivia asuntoja, tuotantorakennuksia ja tontteja vapautui monille rahallista ja luonnonläheistä asuinympäristöä kaipaaville asukkaille.

Raahen seutukunnan maaseutus suunnitelman laatimisen yhteydessä yhdeksi päätavoitteeksi asetettiin maaseudun pienyritystoiminnan edistäminen maaseudun osaamiskeskuksen kautta. Suunnitelman laatimisen yhteydessä muodostui maaseudun osaamisverkosto Pohjois-Pohjanmaalla toimivista organisaatioista, jonka toiminnalle osaamiskeskuksen suunnittelu oli luonteva jatko.

Idea maaseudun osaamiskeskittymästä vietiin Raahen seutukunnan Aluekeskusohjelmaan ja maaseudun osaamiskeskuksen toteuttaminen nostettiin yhdeksi Raahen seutukunnan maaseudun kehittämisen kärkihankkeista. Toteutuessaan maaseudun osaamiskeskus Oras synnytti alueelle pienempiä kehittämishankkeita ja avusti useissa yritysten investointihankkeiden suunnittelussa ja hakemusten täyttämässä. Maaseudun osaamisverkosto Oras järjesti yrittäjä tapaamisia toimialoittain ja yhteisesti, joissa tiedotettiin yrittäjille ajankohtaisista asioista, järjestettiin seminaareja, tapahtumia ja koulutuksia yhteistyössä verkosto- ja muiden kumppaneiden kanssa.

Yleiset kehittämishankkeet, joiden valmistelussa ja käynnistämisessä Oras-toimijat ja verkosto ovat olleet mukana:

- Onni muuttaa maalle
- PalveluApaja.net
- Jätevesienkäsittely haja-asutusalueilla
- Muuta meille! - esiselvitys
- Klapiyrittäjien yritysryhmähanke
- Ruukki Werstas maaseutuyrityshautomo
- Luohuanjoen kunnostushanke

Tärkeimmät yhteistyöhankkeet:

- Tulosavain yhteistyö – Raahen seudun yrityspalvelut
- EKIE yhteistyö – Raahen seudun yrityspalvelut
- P-P:n Muotoiluohjelma (Ouluseutu yrityspalvelut)
- Yrittävä maaseutu – Ouluseutu –hanke
- Kylien Tori –hanke (Oulunkaaren seutukunta)
- Raahen seutukunnan maatilat muutoksessa (RMOL)
- Puuenergia Nousuun –hanke (P-P:n Metsäkeskus)
- Koti Kylässä –hanke (ODL)
- Hallittu sukupolvenvaihdos –hanke (ProAgraria)

Koulutukset:

- Ossaakko myyvä? (11 yrittäjää)
- Esiintymis- ja vuorovaikutuskoulutus (9 yrittäjää)
- Maaseutuyrittäjän TJ-koulutus (8 yrittäjää)
- Osuuskuntakurssi (15 hlöä)

Teemapäivät ja tilaisuudet:

Erilaisia tilaisuuksia ja koulutuksia joita itse järjestetty tai oltu mukana järjestämässä tai kouluttamassa yli 100 eri tapahtumaa, mm:

- Yrittäjien tapaamisia tai aamukahvitilaisuuksia
 - mm. naisyrittäjille, matkailu- ja käsityöalan yrittäjille
- Maaseutuyritysten riskienhallintapäivä
- Maaseutuyritysten rahoituspäiviä
- Klapiyrittäjäyys verkostopäivä
- Palveluyrittäjyyden teemapäivä (Pyhäjoki)

Seminaarit:

- Maaseutuseminaari (Toivo Muilu)
- Paikkatietoseminaari
- Käsityöseminaari (Ristomatti Ratia)
- Matkailuyrittäjäyysilta (Martti Vainio)
- Oras-seminaari (Seppo Heikkilä)
- Maaseutuseminaari (Siikajoki)
- Maatilayrityksen yhtiöittäminen

Maaseututyöryhmä

Maaseudun kehittämistoimien koordinoimiseksi Raahen seutukuntaan on syntynyt epävirallinen koordinointityöryhmä Maaseututyöryhmä. Se koostuu Oras verkostokumppaneiden, kuntien ja kylien edustajista. Yhteensä työryhmän vahvuus on noin 30 henkilöä. Maaseututyöryhmä kokoontuu vuosittain 3-4 kertaa ja tarvittaessa useammin. Maaseututyöryhmässä käsitellään yhteisesti kaikki maaseudun kehittämiseen liittyvät kehittämishankkeet, joihin ollaan hakemassa Raahen seutukunnan kuntarahoitusta. Maaseututyöryhmän lausunnon perusteella kehittämiskeskusten johtokunta päättää seutukunnan osallistumisesta hankkeeseen. Maaseututyöryhmässä koordinoidaan tulevat kehittämistoimenpiteet ja niiden toteutusta.

Maaseututyöryhmän / Oras verkostokumppaneiden rooli on ollut merkittävä Pohjois-Pohjanmaan maakunnallisen maaseutuohjelman ja Luonnonvara-alan kehittämisohjelman työryhmätyöskentelyissä. Oras verkosto on yhteistyössä Nouseva Rannikkoseutu ry:n

kehittämisohjelman valmistelussa ja em. ohjelma toimii Raahen seutukunnan aluekeskusohjelman 2007 – 2013 maaseudun eritysohjelman.

Maaseudun osaamisverkosto Oraksen toiminta jakautui käytännössä kolmeen sektoriin:

Maaseutuyrittäjyys

Maaseudun osaamisverkosto Oraksen yrityspalvelupiste luotiin Raahen seudulla osaksi seudullisia yrityspalveluja, vastuualueenaan maatilasidonaiset yritykset ja alle 5 htv:ta työllistävät maaseutuyritykset. Asiakkaina yritysneuvonnassa hankkeen aikana oli yhteensä noin 190 asiakasta, joista noin puolet maatilakäytäntöisiä.

Toiminta jakautui neljään lohkoon, joihin hankkeen yritysneuvonnan asiakaskunta jakautui melko tasaisesti kuhunkin:

- alkavien yrittäjien tai uuden liiketoiminnan käynnistäminen
- toimivien yritysten kehittäminen, tuotekehitys, markkinointi tms. aiheet.
- investointi- ja rahoitusneuvonta ja hakemuksissa avustaminen
- koulutus- verkostoitumistapahtumien, messujen ym tilaisuuksien järjestäminen

Tutkimus, kehittäminen ja koulutus

Maaseudun osaamisverkosto Oraksen toimintaa vahvistaa, osin Raahen seutukunnan rahoittama, Oulun Yliopiston maaseutututkimuksen professuuri ja MTT Ruukin tutkimusaseman maaseutututkimuksen vahvistuminen. MTT:n kanssa on pyritty pitämään yhteyttä niin, että ajankohtaista uutta tutkimustietoa saataisiin erilaisten koulutusten ja teematilaisuuksien kautta vietyä yrittäjille käytännön hyödyksi.

Hankkeen koulutustarjonta on suunnattu sellaisiin yritysten tarpeisiin, joihin ei ole valmiita, jo olemassa olevaa koulutuspakettia tarjolla. Esimerkkinä maaseutuyrittäjän toimitusjohtajakoulutus, joka osoittautui varsin suosituksi ja palaute oli hyvä. Tärkeimmät koulutukset, myynti- ja markkinointiohjelma sekä toimitusjohtajakoulutus toteutettiin yhteistyössä naapuriseutukunnissa toimivien hankkeiden kanssa. Yrittäjiä myös aktivoitiin toimivien oppilaitosten ja alueen muiden hankkeiden järjestämiin koulutuksiin tiedottamalla ja viemällä viestiä kentälle.

Maaseutuasuminen

Maaseutuasumisen osalta rahoituspäätös rajasi siihen liittyvät toimenpiteet Oras hankkeen ulkopuolelle. Maaseutuasumisen toimenpiteet toteutettiin yhteistyössä Turun Yliopiston aikuiskoulutuskeskuksen hallinnoiman Onni muuttaa maalle-hankkeen kautta.

Hyväksytyt kustannukset ja rahoitus:

	2003	2004	2005	2006	Yhteensä
Palkat ja sivukulut	52 756,84	84 834,99	85 298,17	15 088,83	237 978,83
Ostop. ja palkkiot	12 706,92	14 823,02	22 594,52	4 737,35	54 861,81
Matkakulut	3 008,29	9 306,00	9 247,50	932,58	22 494,37
Vuokrat	2 230,24	2 468,85	7 117,06	589,50	12 405,65
Toimistokulut	1 558,33	3 423,28	3 840,03	43,72	8 865,36
Muut kulut	7 717,34	7 308,51	7 224,70	243,43	22 493,98
Yhteensä	79 977,96	122 164,65	135 321,98	21 635,41	359 100,00

	2003	2004	2005	2006	yhteensä
Hyväksytty rahoitus					
Kokonaiskustannukset	79 977,96	122 164,65	135 321,98	21 635,41	359 100,00
TE-keskus/EU	20 618,38	33 056,79	37 440,27	5 841,56	96 957,00
TE-keskus/valtio	36 884,62	55 094,66	57 856,50	11 759,22	161 595,00
Raahen seutukunta	6 424,96	16 539,27	25 004,09	869,68	48 838,00
Muu julkinen	4 800,00	5 498,59	4 500,00	1 001,41	15 800,00
Yksityinen	11 250,00	11 975,34	10 521,12	2 163,54	35 910,00

Hankkeen toiminnan aikana hankkeen hyväksytty kustannusarvio ylittyi 1 744,17 eurolla, joka jää hankkeen hallinnoijan kustannukseksi.

Hankkeen tiedotus

Oras on julkaissut omaa tiedotelehteä, joka on jaettu jokaiseen talouteen Raahen seutukunnan kunnissa viisi (5) kertaa (kertapainos n. 17 500 kpl). Lehteen on koottu ajankohtaisia uutisia maaseudun kehittämisrintamalta ja verkoston toiminnasta sekä maaseutuyrittäjyydestä.

Julkaisujankohdat ovat olleet:

- 2003 syksyllä
- 2004 keväällä ja syksyllä
- 2005 kevät ja syksy / talvi

Oraksen omasta toiminnasta on tehty kaksi esitepainosta sekä projektihenkilöstön käyntikortit.

Hankkeen järjestämistä tapahtumista on ilmoitettu paikallis- ja aluelehdissä sekä kuntatiedotteissa.

Hankkeen toimintaan liittyen on julkaistu 32 artikkelia eri lehdissä:

1. Kaleva 2003, Maaseutuprofessori Toivo Muilu
2. Siikajokilaakso 26.6.2003, MTT Ruukin tutkimusasema vahvistuu
3. Siikajokilaakso 26.6.2003, Oras toimii yrittäjän tukena
4. Kaleva 2003, Oras haluaa pitää maaseudun asuttuna
5. Kaleva 27.3.2003, Oras kokoaa maaseutuosaamisen
6. Siikajokilaakso 29.9.2003, Oras opastaa ja neuvo
7. Siikajokilaakso 6.10.2003, Oraksen toiminta saatu reippaaseen vauhtiin
8. Raisa-lehti 6.11.2003, Maaseudun osaamisverkosto Oras palvelee yrittäjiä ja markkinoi maaseutuasumista
9. Kaleva 25.11.2003, Luonnonvara-alan koulutuksesta; Asiaa tarkasteltava maakunnallisesti
10. Siikajokilaakso 27.11.2003, Rahoituspäivässä jaettiin tietoa maaseutuyrittäjille

11. Raahen Seutu 1.12.2003, Oras ojentaa kättä Oulun suuntaan
12. Pyhäjokiseutu 5.12.2003, Orakselta rahoitustietoa yrittäjille
13. Pyhäjokiseutu 10.12.2003, Lauri Laajala Oraksen johtoon
14. Raahen Seutu 18.12.2003, Oras-aloite saa vastakaikua
15. Pyhäjokiseutu 24.12.2003, Maaseudun yrittäjiä tuetaan eteenpäin
16. Kaleva tammikuu 2004, Tuliaisena urakointi- ja työnvälityskanava
17. Raahelainen 7.4.2004, Pohjoisen maaseudun tulevaisuus puhutti seminaarissa
18. Raahelainen 15.4.2004, Yhteydenotto jokaiseen alueen yritykseen
19. Raahelainen 30.10.2004, Yrittäjäyys on kuin urheilua
20. Raahen Seutu 1.11.2004, Yrittäjien yhteistyö avain menestykseen
21. Siikajokilaakso 8.11.2004, Yrittäjäyys kyti juoksijan geneeissä
22. Raahen Seutu 11.11.2004, Elinkeinoelämässä ja tiukka katse tuonpuoleisessa
23. Siikajokilaakso 18.11.2004, Naisyrittäjät saman pöydän ääreen
24. Kaleva 25.11.2004, Menestys syntyy omaperäisyydestä
25. Raahen Seutu 25.11.2004, Käsiyöläisyyttä kaivetaan esiin
26. Raahen Seutu tammikuu 2005, Yhtiöittämisessä maatilojen tulevaisuus
27. Kaleva 15.1.2005, Raahen seudun jätevedet aiotaan liittää kuntien viemäriverkostoon
28. Raahen Seutu 25.1.2005, Maaseudun kehittämisorkesteri soi välillä epäviereisesti
29. Raahelainen 26.1.2005, Kylät ja seutukunnat uusia toimijoita
30. Raahen Seutu 11.4.2005, Seutu ja maaseutu
31. Raahelainen 16.4.2005, Yrittäjät kilpailukykyä metsästämissä
32. Suomalainen Maaseutu 27.4.2005, Maaseutu tuli kaupunkiin

Lisäksi hankkeen aikana on tehty pari kertaa YLE Ouluradion haastatteluja liittyen maaseutukyselyn toteutukseen ja sukupolvenvaihdosteemaan.

Hankkeessa saavutetut mitattavat tulokset

(tavoite suluissa)

- Uusia työpaikkoja 18,5 henkilötyövuotta (10)
- Uudistettuja työpaikkoja 23 kpl (30)
- Uusia yrityksiä 17 kpl (20)
- Hankkeessa mukana olleita yrityksiä 198 kpl, luvussa eivät ole mukana koulutuksiin ja eri tilaisuuksiin osallistuneet. (200)
- Ryhmäneuvontaa 57,5 päivää (20)
- Yrityskohtaista neuvontaa 48,75 päivää (20)
- Yrityskohtaisia kehittämis- tai investointihankkeita noin 1 miljoona euroa.

Hankkeessa toteutettiin myös ensimmäistä kertaa alueella laaja maaseutuyritysten liitännäselinkeinoja koskeva kyselytutkimus 735 maatilalle, joista vastasi 151. Yritysten vastauksia pystyttiin hyödyntämään Oras-hankkeen aikana omien toimenpiteiden ja uusien hankeaihioiden suunnittelussa ja kohdentamisessa.

Hankkeen laadullisten tulosten arviointi

Oraksen yrityspalvelupiste on ollut monessa yrityskohtaisessa hankkeessa yrittäjän ensikontaktina ja käynnistäjänä. Alkukartoituksen ja keskustelujen jälkeen asiakasta on ohjattu verkostossa eteenpäin hyödyntäen laajasti yhteistyökumppanien tarjoamaa osaamista. Tällöin on luonnollista, että monet varsinaiset tulokset yrityksen perustamisessa tai toimivan yrityksen kehittämisessä kirjataan verkostossa asiaa hoitaneen tahon tai hankkeen puolesta. Oraksen tärkeänä tehtävänä on

nähty yhteydenottokynnyksen pitäminen mahdollisimman alhaisena alueen maaseutuyrittäjille tai yritystoimintaa suunnitteleville.

Oraksen hankesuunnitelmassa viitataan seudullisiin yrityspalveluihin, joita lähdettiin puuhaamaan valtakunnallisesti samoihin aikoihin Oras-hankkeen käynnistämisen kanssa. Alusta alkaen hankkeen yhdeksi tavoitteeksi asetettiin maaseutuyritysneuvonnan liittäminen osaksi seudullisia yrityspalveluja Raahen seutukunnassa. Oraksen henkilöstö on osallistunut aktiivisesti seudullisen yrityspalvelukokonaisuuden eteenpäin viemiseen alueella ja osallistunut myös valtakunnallisiin koulutus- ja kehittämistapaamisiin. Oras-verkosto ja hankkeen toimihenkilöt ovat olleet merkittävästi edesauttamassa sitä, että alueen seudullinen yrityspalvelumalli on toteutunut Raahen seudulla ja saanut valtakunnallistakin tunnustusta.

Alueen maaseudun kannalta tärkeä saavutettu tulos oli maaseutuprofessorin saaminen Oras-verkoston yhteyteen yhteistyössä Oulun yliopiston, Oulun lääninhallituksen ja Raahen seutukunnan kanssa.

Ohjausryhmän arvio hankkeen toteuttamisesta

Hanke on pääosin saavuttanut sille asetetut tavoitteet ja hankkeen sidosryhmät ja asiakkaat ovat tyytyväisiä toimintaan.

Verkoston yhteistyön kehittämisen osalta toiminta on ollut rakentavaa.

Oraksen toiminnalla on pystytty ehkäisemään päällekkäisiä toimintoja.

Yrityspalvelupisteen osalta toiminta on ollut hyödyllistä. kts. asiakaspalauteraportti, Seudullisen yrityspalvelupisteen alueelle saamisen osalta Oraksen rooli oli ratkaiseva.

Hankkeen toimintojen jatkaminen

Oras-verkoston toiminta jatkuu ja maaseutuyritysneuvonnan mallia kehitetään edelleen. Ruukkiin perustettava Maaseututalo kokoaa maaseudun toimijat julkiselta ja yksityiseltä sektorilta saman katon alle. Maaseututaloon ovat sijoittumassa tulevan Siikajoen kunnan maaseututoimi ja alueen lomituspalveluyksikkö. Seudullisista palveluista Maaseututaloon ollaan sijoittamassa maaseutuyritysneuvontaa, Werstas maaseutuyrityshautomotoiminta ja aluekeskusohjelman kautta maaseutukoordinaattori. Paikallinen toimintaryhmä Nouseva rannikkoseutu ry harkitsee Maaseututaloon sijoittumista. Osa-aikaisesti palveluja tulisivat tarjoamaan MELA-asiamies ja Pro Agria Oulu.

Raahen seutukunta on hakenut Pohjois-Pohjanmaan liitolta maakunnan kehittämisrahaa maakunnallisen maaseudun osaamiskeskittymien verkoston kokoamiseksi ja toiminnan koordinoimiseksi. Rahoituksen toteutuessa, työn koordinointi hoidetaan Maaseututalosta.

Maaseututyöryhmän työ jatkuu hankkeita ja kehittämistoimintaa koordinoivana asiantuntijaryhmänä, joka toimii vuorovaikutteisena foorumina Oras- verkostokumppanien välillä.

Liitteet

Asiakaspalautekyselyn tulokset
Sidosryhmäkyselyn tulokset